

А. В. Шаповал,
аспірант, ДВНЗ "Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана", м. Київ

ІНВЕСТИЦІЙНІ ЗАСАДИ ЕКСПАНСІЇ КИТАЙСЬКИХ КОРПОРАЦІЙ НА ГЛОБАЛЬНИХ РИНКАХ

A. Shapoval,
postgraduate, SHEE "Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman", Kyiv

INVESTMENT BASICS EXPANSION OF CHINESE CORPORATIONS IN GLOBAL MARKETS

В статті розглянуто інвестиційні засади експансії китайських корпорацій на глобальних ринках. Виявлено, що значне зростання обсягів китайських інвестицій за кордоном забезпечує експансію китайського корпоративного сектору на усіх ринках глобального простору. Головними цілями корпорацій, що здійснюють свою діяльність за кордоном є забезпечення держави необхідними джерелами сировини; освоєння нових споживчих ринків для товарів китайського виробництва; поширення політичного та економічного впливу на міжнародній арені.

The article provides an explanation of the main expansion investment principles of Chinese corporations in the global markets. Also research emphasis significant increase in Chinese investment abroad and provides expansion of the Chinese corporate sector in all markets of the global space. Pointed up, that the main goals of corporations which operate abroad is to provide the state relevant sources of raw materials; development of new consumer markets for Chinese goods production; distribution of political and economic influence in the international arena.

Ключові слова: Китай, корпоративний сектор, експансіоністські стратегії, інвестиційна політика, прямі іноземні інвестиції.

Key words: China, corporate sector, expansionist strategy, investment policies, foreign direct investment.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Експансія китайських корпорацій на глобальному ринку свідчить про їх вагомий роль у формуванні правил глобальної економічної конкуренції. Як слушно зазначає Т. Фролова: "У наукових кругах існує консенсус з приводу того, що інвестиції є областю, де глобалізаційні процеси розвиваються найшвидше, а їх результати виявляються найгостріше" [1]. Утвердження в якості глобального економічного лідера потребує активної участі Китаю у світових інвестиційних процесах, саме тому актуальності набуває виявлення особливостей та тенденцій сучасних міжнародних інвестиційних процесів за участі Китаю.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню інвестиційних засад розвитку китайської економіки присвячені роботи багатьох авторів, у

тому числі А. Ал-Сейдіга [2], Т. Байдена [3], Т. Браніган [3], В. Голод [4], К. Девіса [5], Чжай Дуншена [6], О. Кендюхова [7], А. Островського [8], Н. Саліджанової [9], А. Селищева [10], Т. Фишмена [11], К. Шалвейма [3] та інших. Разом з тим, сучасні тенденції та особливості інвестиційних засад експансії китайських корпорацій на глобальних ринках потребують подальшого дослідження.

ЦІЛІ СТАТТІ

Основною ціллю статті є виявлення особливостей, тенденцій та сучасних інвестиційних засад експансії китайських корпорацій на глобальних ринках.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Про неухильно зростаючу економічну експансію Китайської Народної Республіки (КНР) свідчить, зокрема, той факт, що в останні роки ця країна збільшуючи щорічне закордонне інвестування в середньому на 8% перетворилась з нетто імпортера в одного з провідних

у світі експортерів капіталу. "У 2013 році китайські інвестори вклали 90,17 млрд дол. США в нефінансові сектори зарубіжних економік, забезпечивши країні за цим показником третє місце в світі" [12]. Інвестиції КНР за кордон є невід'ємною частиною державної політики відкритості та пріоритетним напрямом зовнішньоекономічної діяльності. Суттєвий приріст обсягів експорту капіталу спостерігається з 2005 року, коли Державна Адміністрація з валютних операцій відмовилась від жорсткого валютного регулювання. В 2013 році "порівняно з попереднім роком обсяг прямих китайських інвестицій зріс на 16,8 %... китайські інвестори здійснили прямі інвестиції в 5090 закордонних підприємств у 156 країнах та регіонах" [13].

Однак інвестиційній експансії передували періоди обмежень міжнародної інвестиційної діяльності китайських корпорацій. Зокрема, відмітимо такі періоди: обмеженого дозволу іноземного та зарубіжного інвестування (1979—1990 роки); пріоритетності залученні іноземного інвестування (1991—2001 роки); стимулювання експорту капіталу (з 2002 року по теперішній час). Протягом періоду 1979—1990 років іноземне інвестування майже не здійснювалось, відповідний дозвіл мали лише декілька державних підприємств, сумарний обсяг складав менше 900 млн дол. У період 1991—2001 років імпорту капіталу був більш пріоритетним для економіки, ніж експорт, сумарний обсяг іноземних інвестицій коливався від 2 до 4 млрд доларів за рік. Прочинаючи з 2002 року з реалізацією, так званої стратегії Going Out, в основу якої покладено усіляке стимулювання та підтримка ефективного експорту капіталу за кордон, відбувається швидке зростання обсягів інвестиційних коштів. За цей період інвестиції зросли більше ніж на 3100 %.

Стійка тенденція прискореного зростання обсягів вливання китайського капіталу в глобальний ринок означає стрімку інвестиційну експансію (рис. 1), зважаю-

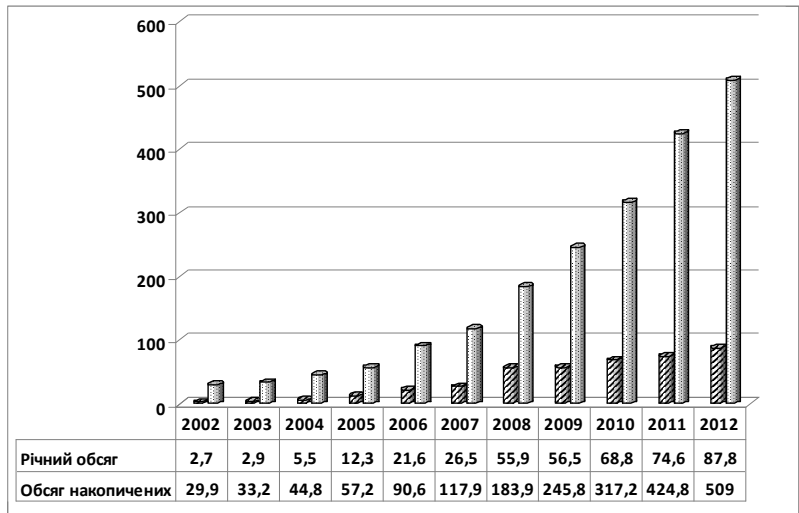

Рис. 1. Динаміка прямих іноземних інвестицій КНР за кордон у 2002—2012 роках (млрд дол. США)

Джерело: [13].

чи на те, що у попередній період китайська економіка була ізольована від міжнародної економічної діяльності.

Разом з тим, вплив китайських інвестицій на розвиток глобальної економіки посилюється, Китай реалізує тактику дрібних кроків, готуючись до масштабного захоплення глобальних ринків.

Політика заохочення закордонного інвестування сприяла розвитку національної економіки. Реалізація цього пріоритетного завдання забезпечується створеним інститутом стимулювання інвестицій та відповідними програмами. В основі сучасної стратегії лежить заохочення закордонного інвестування з метою зміцнення національної конкурентоспроможності; активізації зовнішньоторгівельної діяльності, створення на міждержавному рівні сприятливого інвестиційного клімату для китайських інвестицій; сприяння розвитку та укріплення корпоративного сектору. Отримуючи величезну державну підтримку, державні корпорації КНР мають значні переваги на глобальних ринках, у результаті чого вони впевнено розширюють свою діяльність за кордоном, ук-

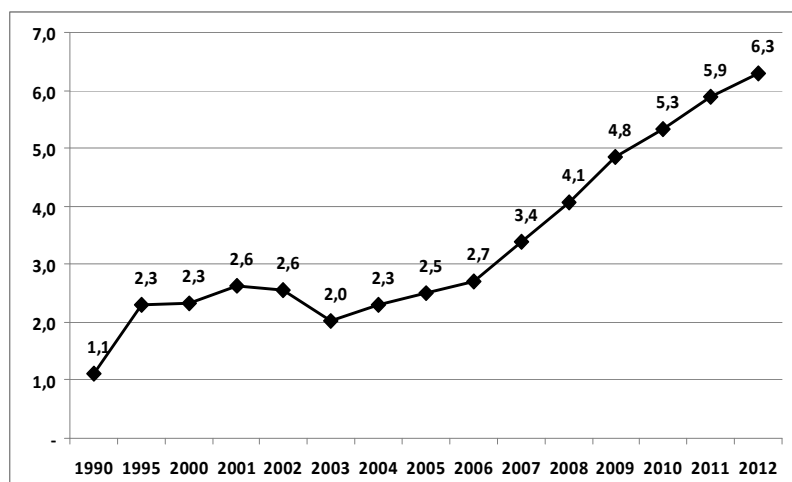

Рис. 2. Сумарний обсяг прямих іноземних інвестицій за кордон у відсотках від валового внутрішнього продукту КНР, 1990—2012 роки (%)

Джерело: [14].

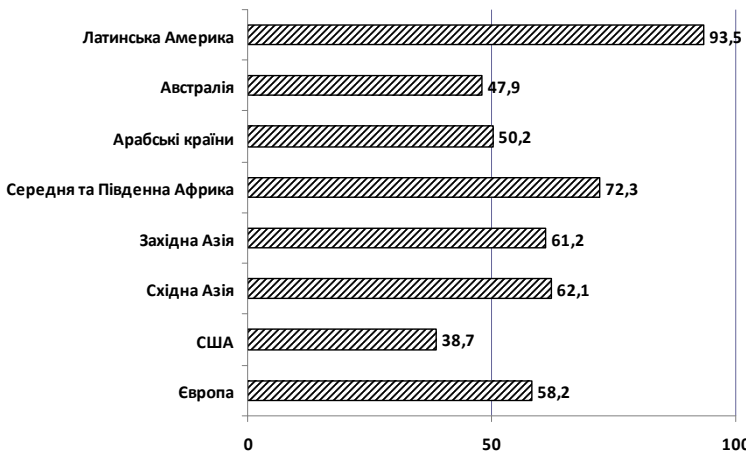

Рис. 3. Розташування накопичених прямих іноземних інвестицій КНР на кінець 2012 року (млрд дол. США)

Джерело: [18].

ріпляючи економіку своєї держави її конкурентоспроможність. Про це свідчить позиція КНР на глобальних ринках.

Характерним для корпоративного сектору КНР є те, що в ньому переважають державні підприємства. Успішність функціонування останніх у великій мірі зумовлена активною державною підтримкою, що проявляється у наданні фінансової допомоги, нормативних привілей, пільг та стимулів для виходу на глобальний ринок, яких зазвичай немає у їхніх приватних конкурентів. Також державна підтримка державних корпорацій Китаю сприяє реалізації інвестиційної політики, сприятливої для експансії китайських корпорацій на глобальному ринку капіталу.

У 2012 році обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІІ) КНР сягнув 6,3% від ВВП (рис. 2).

Зокрема спостерігається значне зростання обсягів китайських інвестицій за кордон, спрямованих на отримання доступу до нових сировинних ринків, захоплення ринків збуту, отримання новітніх технологій тощо.

Нині китайські інвестиції (включаючи інвестиції з Гонконгу) присутні на всіх континентах (рис. 3). Найбільшу кількість інвестиційних потоків китайські інвестори спрямовують в країни Латинської Америки, Середньої та Південної Африки. Грошові потоки КНР стрімко вливаються в економіку Європейського простору. Інвестиції китайських компаній та державних фондів перевищують обсяги інвестицій з Європи в останні роки [15]. Характерною рисою китайського інвестування є їх реалізація у великій кількості злиттів та поглинань. За період 2005—2013 роки КНР реалізувала більше двох тисяч злиттів та поглинань. Зростає число злиттів і поглинань європейських компаній. Прикладом є державний фонд China Investment Corporation (CIC), що інвестував в Європі біля 4 млрд доларів. Цей найбільший у світі інвестиційний фонд займає 7% супутникового оператора Eutelsat, а також 8,7% компанії Thames Water, яка відповідає за водопостачання і каналізацію у Великобританії, а також є власником 10% акцій британського аеропорту Хітроу (Heathrow Airport Holdings) [16]. Наступним прикладом є автомобільний ринок, де компанія Geely придбала в 2013 р. шведську компанію Volvo і австралійську компанію DSI (Australian DSI Automatic

Transmission Company), яка займала 2-е місце в світі з випуску трансмісій [17].

Утверджуючись в якості одного з основних експортерів на міжнародному ринку капіталу, корпоративний сектор КНР інвестує кошти в різноманітні сфери економічної діяльності країн світу (табл. 1). Лідером серед світових реципієнтів китайських інвестицій є Гонконг, де їх обсяг сягає майже 150 млрд дол. США.

Вагоме значення в забезпеченні ефективного функціонування економічної системи в цілому та інвестиційної діяльності, зокрема, відіграє банківська система. КНР, маючи потужну банківську систему, посилює експансію в банківському секторі світової економіки. Сучасна банківська система включає чотири рівні, перший з яких представляє центральний банк (Народний банк Китаю — НБК). Цей банк з допомогою Комітету з контролю за банківською

діяльністю здійснює діяльність щодо реалізації макро-економічної політики держави, прийняття рішення у сфері грошово-кредитної політики та контролю за банківською системою. Другий рівень банківської системи КНР складають так звані "політичні банки". Це такі банки, як Банк розвитку Китаю, Сільськогосподарський банк розвитку Китаю, Експортно-імпортний банк, Будівельний банк Китаю, Торгово-промисловий банк Китаю тощо. Ці кредитні установи займаються стимулюванням економічного розвитку та торгівлі, а також інвестиційними проектами. Третій рівень представляють комерційні банки, які як і банки попереднього рівня є державними. До таких кредитних установ відносяться Банк комунікацій, China CITIC Bank, China Everbright Bank, Hua Xia Bank, банк Minsheng тощо. Вони займаються також кредитною та інвестиційною діяльністю. На четвертому рівні ієрархії банківської системи знаходяться міські комерційні банки, які засновувались протягом останніх декількох років на базі регіональних кредитних кооперативів.

Специфічною рисою китайського банківського ринку є наявність жорсткого регулювання з боку держави та переважання державних установ — банків та кредитних організацій. Нинішня політика банківського сектору КНР у рамках загальнодержавної економічної політики спрямована на забезпечення високих темпів економічного зростання, включаючи інвестиційну та кредитну діяльність. Для підтримки високих темпів зростання економіки активно застосовуються заходи кредитної та фінансової експансії, що розповсюджується і на внутрішні і на зовнішні ринки. В останні роки кредитування стало елементом послідовної економічної політики КНР щодо поширення свого впливу на глобальних ринках. Особливо це стосується країн, що розвиваються (серед країн колишнього СРСР це стосується Туркменії та Узбекистану). КНР, керуючись енергетичними інтересами, надає сотні млн дол. США кредитних та гарантованих ресурсів цим країнам. Африканські країни в останні два-три роки отримали кредити на пільгових умовах від КНР більше ніж на 10 млрд дол. США [7]. Впевнені позиції фінансові установи КНР займають і в Латинській Америці. Процес надання позик дійшов до того, що за обсягами кредитування країн, що розвива-

Таблиця 1. Топ країн-реципієнтів китайських інвестицій у розрізі обсягів та сфер інвестування у 2012 році

Країна-реципієнт	Характеристика
1. Гонконг	Сфера фінансових послуг, фондовий ринок, нерухомість (25% від загального обсягу інвестицій надійшло з КНР). Різне зростання з 2007 року, після надання владою КНР дозволу на інвестування в цінні папери Гонконгу
2. Кайманові острови	Використання офшорної зони: 73% від загального обсягу інвестицій в Латинську Америку
3. Британські Віргінські острови	Використання як транзитної зони для інвестицій в інші країни (офшорна зона): присутні такі китайські гіганти, як Geely, ChinaMobile, SINA. З 2009 року існує двохсторонній договір про обмін інформацією
4. Австралія	Розвиток природних ресурсів, енергетичний ринок: Petrochina (дочірнє підприємство CNPC), CNOOC та інші китайські корпорації є учасниками австралійських проєктів щодо виробітку крапленого природного газу на сході Австралії (Queensland LNG). Geely купила австралійську компанію DSI (Китай є основним торговельним партнером)
5. Південна Африка	Сировинні ресурси, процеси поглинання в фінансовій сфері, інфраструктура, високі технології. В нафтодобувних країнах стрімко закріплюють позиції крупні нафтові гіганти КНР: Sinorec, CNPC, CNOOC. (Південна Африка є воротами для китайських інвестицій до інших африканських країн; КНР – найбільший торговельний партнер)
6. Сінгапур	Інноваційні енергетичні проєкти, нерухомість, високі технології. В 2013 Корпорація Lubrizol відкрила інноваційний центр в Сінгапурі
7. США	КНР займає 3-тє місце за обсягами інвестицій після Канади та Європи. Проєкти поглинання та злиття в енергетичній сфері, сфера культурних послуг. Sinorec, що є власником половини нафтогазових площадок Chesapeake Energy Corporation в Оклахомі. Поглинання китайською корпорацією індустрії відпочинку та туризму Dalian Wanda мережі американських кінотеатрів AMC Entertainment
8. Канада	Нафтовидобувна та нафтохімічна промисловість, будівництво нафтопроводу, проєкти злиття у цій галузі (з 2005 р. значимі інвестиції Sinorec та CNOOC в розробку родовищ нафтоносних пісків в провінції Альберта. Спільне будівництво трубопроводу Northern Gateway (північний вихід із провінції Альберта до західного побережжя Канади) нафтової корпорації Китаю CNPC та канадської нафтотранспортної компанії Enbridge. В 2012 р. CNOOC купила канадську Nexen)
9. Росія	Енергетичні ресурси, інфраструктура. (Компанія «Sinorec» володіє 49% нафтодобувної компанії – «Удмуртнефть»)
10. М'янма	Енергетичні ресурси, мінеральні ресурси, інфраструктура. Китай є найбільшим інвестором

Джерело: [4, 19, 20]

ються, Китай випередив міжнародні фінансові організації, у тому числі Світовий банк. В останні роки країна динамічно рухається в Європу, створюючи фінансову мережу, скуповуючи активи та поширюючи свою присутність на глобальних ринках.

Міжнародні експерти припускають, що активна кредитна експансія КНР є частиною економічної державної стратегії, направленої на поширення доступу до сировинних ресурсів. Адже надання кредитів у великих обсягах під відносно низькі відсоткові ставки, з одного боку, заохочують держав-споживачів, а з іншого, в разі неможливості виплатити ці кредити в установлені терміни, спонукають уряди цих держав поступатись родовищами ресурсів. Ці припущення підтверджуються частими фактами злиття та поглинання китайськими компаніями підприємств партнерів і конкурентів та зростанням долі китайських інвестицій в економіці інших країн.

Як уже відзначалось, три найбільших банки КНР ввійшли в топ-десятку найбільших компаній світу за рейтингом Forbex 2000. В число самих дорогих 50-ти банків світу у тому ж 2013 році ввійшли 5 китайських банків [21]. Ці банки є лідерами ринку не тільки в країні, а їх присутність поширюється на глобальних ринках в багатьох сферах економічної діяльності.

Очевидно, що банківська експансія КНР на усіх континентах сприяє прориву китайських компаній на усіх ринках глобального простору, що є невід'ємною частиною політики держави.

Як уже відзначалось, експансія на глобальному ринку капіталів здійснюється з метою отримання доступу до ресурсів. Загострену увагу до забезпечення природними ресурсами, які потрібні для задоволення величезного і постійно зростаючого населення та виробничої бази

країни КНР почала приділяти ще з середини минулого десятиліття [3]. Тоді величезні обсяги китайських інвестицій спрямувались в країни, що володіють багатими природними ресурсами, включаючи мінеральні (нафта, газ, залізні руди, тощо), сільськогосподарські землі, території, багаті на рекреаційний потенціал. Зокрема це стосується китайських енергетичних компаній. Закордонні нафтогазові інвестиції є досить диверсифікованими, при цьому домінують інвестиції в Південну Африку (в основному в Судан та Анголу), в Північну та Південну Америку, Австралію та країни СНД (в основному Росія, Казахстан).

Сучасна галузева структура закордонних інвестицій КНР виглядає наступним чином: найбільша доля припадає на енергетичний сектор (47%), за ним слідує галузі металургії, транспорту та нерухомості, питома вага яких відповідно складає 15%, 14% та 10% (за даними The Heritage Foundation [18]).

Слід відмітити той факт, що 48 корпорацій КНР у 2012 році ввійшли в ТОП-100 серед компаній світу, що публікує ЮНКТАД в своїй щорічній доповіді про світові інвестиції. Цей рейтинг будується за індексом транснаціоналізації, що розраховується як середньоарифметичне значення трьох показників: частка закордонних активів, частка зарубіжних продажів і частка працюючих за кордоном співробітників відповідно в загальній величині активів, продажів і загальної чисельності персоналу ТНК. Відомо, що феномен транснаціоналізації є одним з основних джерел глобалізації та є якісно новим етапом інтернаціоналізації господарського життя, що являє собою процес посилення світової інтеграції в результаті глобальних операцій ТНК. Масова присутність китайських корпорацій у цьому рейтингу є яск-

равим підтвердженням їх експансіоністських дій на глобальному ринку. 25% активів цих корпорацій знаходиться за кордоном, 38% продажів вони здійснюють в інших країнах світу, 41% їх працівників працюють за межами КНР [22]. Список цих компаній представляють компанії, що здійснюють свою діяльність у різних економічних сферах.

Економіка КНР демонструє стабільне зростання і потребує великих ресурсів, в тому числі енергоресурсів, для підтримки цього зростання. Це можна назвати основною мотивацією сучасної інвестиційної стратегії. На початку XXI сторіччя КНР прийняла стратегічне рішення щодо диверсифікації джерел сировини, після чого китайські добувні корпорації активізували свою діяльність, розширюючи географію інвестицій. Досить стрімко китайські корпорації рухались в країни Африки, Латинської Америки, Середньої Азії. Поведінка китайських корпорацій на світових ринках відрізняється від політики західних компаній. Фахівці відмічають агресивність китайської зовнішньоекономічної політики, що пояснюється переважанням державного корпоративного сектору, якому з боку держави надається всебічна підтримка. Цим же обумовлюються головні цілі закордонної інвестиційної експансії корпорацій, що здійснюють свою діяльність за кордоном.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК (ДОСЛІДЖЕНЬ) У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, проведений аналіз дозволяє дійти висновку, що експансія китайського корпоративного сектору поширюється на глобальних ринках завдяки інвестиційній експансії. Про це свідчить значне зростання обсягів китайських інвестицій за кордон, а також шестикратне зростання питомої ваги іноземного інвестування у валовому внутрішньому продукті КНР. Китай є активним експортером капіталу, при цьому стратегічними цілями його зовнішньоекономічної політики "глобальної експансії", окрім диверсифікації капіталовкладень, стали купівля іноземних компаній, цінних паперів, активів, земель для виробництва сільгосппродукції, а також сировинних ресурсів. Інвестиційна експансія обумовлена завданнями забезпечити стабільне надходження енергії та ресурсів для подальшого економічного зростання; освоєння нових та утримання традиційних споживчих ринків для китайських товарів та послуг; отримання доступу до нових технологій; поширення політичного та економічного впливу на міжнародній арені. Потужна банківська система з жорстким державним регулюванням та переважанням державних установ є підґрунтям високих темпів економічного зростання та інвестиційної експансії на глобальних ринках

Щодо перспектив подальших досліджень у даному напрямі, то більш ґрунтовного вивчення потребують питання механізмів реалізації експансіоністських стратегій китайських корпорацій на глобальному ринку капіталів.

Література:

1. Фролова Т.О. Чинники глобалізації інвестиційних процесів / Т.О. Фролова // WEB-ресурс научно-практических конференцій. VII Международная научно-практическая конференция "Наука в информационном

пространстве" (29—30 сентября 2011 г.). [Електронний ресурс]: — [Режим доступу]: http://www.confcontact.com/20110929/ek_frolova.php

2. Al-Sadig Ali J. Outward Foreign Direct Investment and Domestic Investment: the Case of Developing Countries / Ali J. Al-Sadig. International Monetary Fund. — WP/13/52 2013.

3. Bawden T. How China is buying up the world / Tom Bawden, Kevin Shalvey and Tania Branigan // The Guardian, LONDON. — Jan 16, 2011. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.taipetimes.com/News/editorials/archives/2011/01/16/2003493611>

4. Голод В. Китайська інвестиційна експансія: перспективи розвитку відносин з Україною / В. Голод. [Електронний ресурс]. — [Режим доступу]: http://www.cotton.com.ua/articles.php?article_id=12

5. Davies K. Outward FDI from China and Its Policy Context / Ken Davies. Columbia FDI Profiles. — Vale Columbia Center: October 18. — 2010. — p. 5.

6. Zhai Dunshen China's bold future: strategic implications of China's foreign economic relations / 翟东升 - [北京] 机械工业出版社 [2010]. 页 图 表 - 参考文献 № XVIII. — С. 261—275. — Пер. изд.: Чому Китай має перспективи: стратегічний потенціал у міжнародних економічних відносинах / Чжай Дуншен. — Пекін, 2010.

7. Кендюхов О. Економіка — 2013: одужання чи прогресуюча хвороба? / О. Кендюхов // Економічна правда. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2013/01/24/358122/>

8. Островский А.В. Китайская модель перехода к рыночной экономике [Текст] / А. В. Островский; РАН, Институт Дальнего Востока. — М.: [Ин-т Дальнего Востока], 2007. — 205 с.

9. Salidjanova N. Going Out: An Overview of China's Outward Foreign Direct Investment / N.Salidjanova // USCC Staff Research Report. — March 30. — 2011.

10. Селищев А.С. Китайская экономика в XXI веке [Текст] / А.С. Селищев, Н.А. Селищев. — СПб.: Питер, 2004. — 240 с.

11. Фишмен Т. Китай INC. [Текст]: восход сверхмощного глобального конкурента [пер. с англ.] / Т. Фишмен. — М.: Эксмо, 2007. — 446 с.

12. Китайський інформаційний Інтернет-центр. Объем прямых китайских инвестиций за рубеж в 2013 году превысил 90 млрд долл США, по этому показателю Китай вышел на третьем месте в мире. 18-04-2014 По материалам Агентства Синьхуа [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://russian.china.org.cn/business/txt/2014-04/18/content_32140487.htm

13. Китайський інформаційний Інтернет-центр. Внутренняя экономика [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://russian.china.org.cn/business/txt/2014-04/18/content_32140487.htm. — Заголовок з екрану. 18-04-2014

14. WorldInvestmentReportChina/United Nations Conference on Trade and Development — офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://unctad.org/en/pages/DIAE/World%20Investment%20Report/Annex-Tables.aspx>

15. International PWC sites — PricewaterhouseCoopers [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.pwccn.com/home/eng/index.html>
 16. Сайт корпорації China Investment Corporation [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.china-inv.cn/wps/portal/!ut/>
 17. Офіційний сайт корпорації Geely [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://geely.ua/news/>
 18. Офіційний сайт The Heritage Foundation. China's Global Investment Rises [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.heritage.org/research/reports/2013/01/chinas-global-investment-rises-the-us-should-focus-on-competition>
 19. CNBS [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.cnbc.com/id/15907487>
 20. Статистика China's Ministry of Commerce [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://english.mofcom.gov.cn/article/statistic/>
 21. Мировой рейтинг банков. Крупнейшие банки и банковские группы мира (по состоянию на март 2013 г.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: — Banksdaily.com — <http://www.banksdaily.com/rus/>
 22. The top 100 non-financial TNCs from developing and transition economies, ranked by foreign assets, 2011/2 World Investment Report 2012: Transnational Corporations and the Infrastructure Challenge. UNCTAD, UN, New York, Geneva, 2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://unctad.org/en/Pages/DIAE/World%20Investment%20Report/Annex-Tables.aspx>
- References:
1. Frolova, T. O. (2011), "Factors globalization of investment processes", VII Mezhdunarodnaia nauchno-prakticheskaia konferentsiya "Nauka v inrormatsionnom prostranstve" [International scientific-practical conference "Science in the information space"], Ukraine, available at: http://www.confcontact.com/20110929/ek_frolova.php (Accessed 28 July 2014).
 2. Al-Sadig, Ali J. (2013), Outward Foreign Direct Investment and Domestic Investment: the Case of Developing Countries, International Monetary Fund, Washington, USA.
 3. Bawden, T. Shalvey, K. and Branigan, T. (2011), "How China is buying up the world", The Guardian, LONDON, available at: <http://www.taipetimes.com/News/editorials/archives/2011/01/16/2003493611> (Accessed 28 July 2014).
 4. Golod, V. (2012), "Chinese investment expansion: prospects of relations with Ukraine", available at: http://www.cotton.com.ua/articles.php?article_id=12 (Accessed 28 July 2014).
 5. Davies, K. (2010), "Outward FDI from China and Its Policy Context", Columbia FDI Profiles Vale Columbia Center, New York, USA.
 6. Zhai, Dunshen (2010), China's bold future: strategic implications of China's foreign economic relations, Pekin, The Chinese People's Republic.
 7. Kendiuhov, O. (2013), "Economy 2013: Recovery or progressive disease?", Ekonomichna pravda, available at: <http://www.epravda.com.ua/publications/2013/01/24/358122/> (Accessed 28 July 2014).
 8. Ostrovsky, A. V. (2007), Kitayskaya model peredoda k rynochnoi ekonomike [Chinese model of transition to a market economy], Russian Academy of Sciences, Institute of the Far East, Moscow, The Russian Federation.
 9. Salidjanova, N. (2011), Going Out: An Overview of China's Outward Foreign Direct Investment, USCC Staff Research Report, Washington, USA.
 10. Selishchev, A. S. and Selishchev, N. A. (2004), Kytayskaya Ekonomika v XXI veke [China's economy in the XXI century], St. Petersburg, The Russian Federation.
 11. Fischmen, T. (2007), Kitai INC: voshod sverhmoschnogo globalnogo konkurenta [China INC: Sunrise sverhmoschnogo global competitor], Exmo, Moskow, The Russian Federation.
 12. China Internet Information Center (2014), "The volume of Chinese direct investment abroad in 2013 exceeded \$ 90 billion the United States, according to this indicator, China is now the third largest in the world", available at: http://russian.china.org.cn/business/txt/2014-04/18/content_32140487.htm (Accessed 28 July 2014).
 13. China Internet Information Center (2014), "The domestic economy. available", at: http://russian.china.org.cn/business/txt/2014-04/18/content_32140487.htm (Accessed 28 July 2014).
 14. The official site of the United Nations Conference on Trade and Development World (2013) "Investment Report China", available at: <http://unctad.org/en/Pages/DIAE/World%20Investment%20Report/Annex-Tables.aspx> (Accessed 28 July 2014).
 15. The official site of the International PWC — PricewaterhouseCoopers (2014), available at: <http://www.pwccn.com/home/eng/index.html> (Accessed 28 July 2014).
 16. The official site of the China Investment Corporation (2014), available at: <http://www.china-inv.cn/wps/portal/!ut/> (Accessed 28 July 2014).
 17. The official site of the Geely Corporation (2014), available at: <http://geely.ua/news/> (Accessed 28 July 2014).
 18. The official site of the Heritage Foundation (2014), "China's Global Investment Rises", available at: <http://www.heritage.org/research/reports/2013/01/chinas-global-investment-rises-the-us-should-focus-on-competition> (Accessed 28 July 2014).
 19. The official site of the CNBS, available at: <http://www.cnbc.com/id/15907487> (Accessed 28 July 2014).
 20. The official site of the China's Ministry of Commerce (2014), available at: <http://english.mofcom.gov.cn/article/statistic/> (Accessed 28 July 2014).
 21. The site of the Banksdaily.com (2014), "World ranking banks. The largest banks and banking groups of the world (as of March 2013)", available at: Banksdaily.com — <http://www.banksdaily.com/rus/> (Accessed 28 July 2014).
 22. The official site of the United Nations Conference on Trade and Development World (2012) "The top 100 non-financial TNCs from developing and transition economies, ranked by foreign assets, 2012/World Investment Report 2012: Transnational Corporations and the Infrastructure Challenge", available at: <http://unctad.org/en/Pages/DIAE/World%20Investment%20Report/Annex-Tables.aspx> (Accessed 28 July 2014).

Стаття надійшла до редакції 01.08.2014 р.